

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 16 juni – 10:30 uur d.d. 17 juni

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Covidpatiënten op de IC 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders KNMG, Federatie Medisch Specialististen Ouderenbond Anbo 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Raad voor Volksgezondheid & Samenleving

Samenvatting

- Groot deel van de aandacht vanochtend gaat uit naar vooruit kijken -maar ditmaal niet naar de aankomende zomervakantie, of eventuele versoepelingen per 1 juli; het gaat vooral om een mogelijke tweede coronagolf.
- Het draaiboek dat gisteren door de KNMG en de Federatie Medisch Specialististen is gepresenteerd, krijgt daarbij de meeste aandacht. De nadruk ligt vooral op het politiek gevoelige leeftijdscriterium. Hoewel er volop aandacht is voor uitleg en nuancering van dat criterium door de opstellers van het draaiboek, bepaalt het frame 'leeftijdscriterium' toch de toon van het debat. Zo kopte NOS woensdag al snel: 'Jong gaat uiteindelijk voor oud'. Volkskrant schrijft vanochtend in de krant: 'Jong gaat voor oud als IC's overlopen'.
- Media stellen tegenover het draaiboek scherp de opvatting van het Kabinet: 'leeftijdscriterium' is onacceptabel. Minister Van Rijn wordt volop geciteerd in die berichten: "Ik kan mij niet vinden in een triage waarin leeftijd, los van medisch inhoudelijke overwegingen, een rol speelt".
- Directeur-bestuurder van Anbo Liane den Haan vindt dat dergelijke 'onmogelijke keuzes' niet bij artsen thuis hoort, maar een politieke afweging moet zijn. Ze pleit voor een brede maatschappelijke raadpleging.
- Op social media is ook een tegengeluid te horen dat het frame van 'leeftijdscriterium' probeert te nuanceren. Mensen leggen uit dat artsen nu eenmaal een afwegingskader nodig hebben. Bekend longarts Sander de Hosson gaat met mensen in discussie en raadt hen aan het hele draaiboek te lezen "en niet alleen de headlines van de media." De Hosson vindt het draaiboek een "goed afgewogen algoritme" en begrijpt de keuzes die erin zijn gemaakt.
- Wat betreft aandacht voor een mogelijke tweede coronagolf laten Telegraaf en Trouw experts aan het woord over de mogelijkheid van zo'n golf. De eerste krant bericht over de Belgische viroloog Peter Piot die een omvangrijke tweede golf niet waarschijnlijk vindt, "maar we moeten beducht zijn voor lokale uitbraken". Trouw kopt: 'Tweede golf komt, maar niet zo hoog'. De krant laat modeldeskundigen Sake de Vlas en Luc Coffeng aan het woord die eerder waarschuwden voor te snelle versoepelingen. Ze zijn nu iets optimistischer: "Als de tweede golf komt, zal deze niet zo hoog zijn als de eerste. Misschien is het daarom beter om te spreken over een golfje."
- De Raad voor Volksgezondheid & Samenleving waarschuwt tot slot dat een structurele IC-uitbreiding om een tweede coronagolf op te vangen, ten koste kan gaan van de acute zorg voor andere patiënten.
- Het vooruitkijken komt ook terug in de hoeveelheid aandacht voor de Tweede Kamer in relatie tot het corona-onderzoek. 'Het coronadebat is weer politiek', zo beschrijft NRC het. De Kamer is steeds kritischer nu de 'coronavrede' voorbij is door het lage aantal besmettingen en '17-3-2021' dat steeds dichterbij komt. Gisteren wist de oppositie steun te krijgen voor een onafhankelijk onderzoek. Volgens media is dit voor de oppositie een uitgelezen kans een 'deuk te slaan' in de torenhoge rapportcijfers van Rutte en De Jonge.
- In een interview met AD zegt GGD-directeur Sjaak de Gouw dat het bij de meeste contact- en brononderzoeken die worden uitgevoerd om in kaart te brengen waar coronapatiënten besmet raakten het niet lukt de bron van de infectie te achterhalen. De Gouw ziet geen reden tot analyse van landelijke registratie: "Landelijke registratie is er niet, omdat je de bron in de meerderheid van de gevallen niet weet."
- Kritische geluiden voor de noodwet houden aan. Henk Krol schrijft in een opiniestuk dat 'besturen per decreet' niet past in Nederland. De wet maakt de 'democratie monddood'. Krol stelt dat het beter is de noodmaatregelen voor te leggen aan beide Kamers. "De kloof tussen burger en overheid is nu al te groot".
- In een interview met AD zegt minister van gehandicaptenzaken Rick Brink dat de crisis mensen met een gebrek 'ongekende kansen' geeft: het is nu normaal thuis les te krijgen of thuis te werken. Hij wil ervoor waken dat er niet weer ongelijkheid ontstaat als alles weer opengaat en kantoren weer worden gebruikt.
- Onderzoekers van de universiteit van Oxford claimen dat de ontstekingsremmer dexamethason ook ernstig zieke coronapatiënten kan helpen.

Karakterisering berichtgeving

- Ook vandaag ligt de focus in de media niet op corona -er is meer ruimte voor andere onderwerpen. Aandacht die daar wel naar uit gaat, zoomt vooral in op het draaiboek voor de IC's. NOS kopt: 'jong gaat uiteindelijk voor oud'. Maar ook het criterium over het zorgpersoneel komt terug. AD kopt: 'zorgpersoneel krijgt voorrang bij tekort aan IC-bedden'.
- Goed naar voren komt de kritiek vanuit het Kabinet. Minister Van Rij wordt geciteerd: "Ik kan mij niet vinden in een triage waarin leeftijd, los van medisch inhoudelijke overwegingen, een rol speelt".
- Ook helder in de media dat het draaiboek een concept is -artsen, publiek en politiek kunnen nog reageren.
- Media spreken van een 'hels dilemma', een 'schurend dilemma' het draaiboek gaat artsen daarbij helpen.
- Telegraaf stelt op de voorpagina de CPB-raming van gisteren ter discussie. 'Koopkracht op ramkoers', kopt het op de voorpagina. De krant noemt de cijfers van het planbureau 'misleidend' en stelt dat de koopkracht flink zal gaan dalen als gevolg van de coronacrisis.
- Ook in Telegraaf een interview met minister Hoekstra die bekendmaakt zich niet te gaan kandideren voor het CDA-lijsttrekkerschap.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)*Slachtofferaantallen*

- Het aantal coronapatiënten op de IC's is gedaald met 9 tot 78. "Na drie dagen van lichte stijging zien we vandaag weer een daling van het aantal covid-19-patiënten op de IC, dat is gunstig", zegt ICPS-voorzitter Kuipers. "Dit is het gevolg van een laag aantal nieuwe besmettingen, los van lokale kleine uitbraken. Verder is de overall IC-bezetting gestegen naar 648, maar blijft die onveranderd laag." Buiten de IC's was er een coronapatiënt meer opgenomen dan gisteren. Het totaal bedraagt nu 280.
- In de speciale teststraten van de GGD'en in het land hebben 113.800 Nederlanders zich de afgelopen twee weken laten testen op het coronavirus. Het resultaat is doorgaans negatief: van de ruim 103.400 testuitslagen die tot nog toe binnen zijn, bleek 1,7 procent positief. Overigens zijn in deze cijfers niet de testresultaten meegenomen van mensen die een test deden omdat ze in contact zijn geweest met anderen bij wie het virus al is aangetroffen. In deze categorie valt de test vaker positief uit: van de ruim 1700 mensen die na bron- en contactonderzoek werden getest, bleek 15,8 procent besmet.
- Het Brabants Dagblad meldt dat bij vleesbedrijf Vion in Boxtel nog dagelijks coronabesmettingen onder het personeel wordt vastgesteld. Via toegangscontroles kwamen in anderhalve week tijd 24 besmettingen aan het licht, aldus de GGD. Het gaat om ongeveer 1 op elke 6 geteste medewerkers. De slachterij – de grootste van Nederland – mocht in tegenstelling tot andere slachterijen toch openblijven. Deskundigen vonden dat het ook had moeten worden gesloten. Binnenkort volgt een nieuwe steekproef onder medewerkers die moet tonen of de coronamaatregelen van Vion effect hebben.

Scenario's

- We moeten beducht zijn voor lokale corona-uitbraken, maar een omvangrijke tweede golf is niet waarschijnlijk. Dat stelt de Belgische viroloog Peter Piot. "Ik denk niet dat het één massale golf zal zijn", zei Piot op VRT Radio over toekomstige coronahaarden. "Maar hier en daar zullen opflakkingen zijn van infectie. We zien dat nu al gebeuren in de landen die eerst getroffen waren, zoals in China en Zuid-Korea."
- Modeldeskundigen Sake de Vlas en Luc Coffeng (die eerder waarschuwden voor te snelle versoepelingen) verwachten een tweede golf, maar zijn iets optimistischer dan eerst. "Als de tweede golf komt, zal deze niet zo hoog zijn als de eerste. Misschien is het daarom beter om te spreken over een golfje." Het virus heeft niet meer de vrijheid die het had, door de maatregelen die nog van kracht zijn en vanwege het test- en traceerprogramma. "We zijn ook alerter", zegt Coffeng. "In maart werden we echt overvallen." Hoe het virus zich bij een nieuwe opleving gedraagt, hangt af van hoe lang Nederland de cijfers laag weet te houden. Coffeng: "Hoe langer we het virus kunnen onderdrukken, des te meer plekken er zullen zijn waar het uitsterft. Als het dan opkomt, blijven deze plekken grotendeels gespaard. Een andere mogelijkheid is dat het virus op veel plekken blijft sluimeren. Dan komt het bij een tweede golf overal op. Ik verwacht dat overigens niet, gezien de lage aantallen van nieuwe ic-opnames."

Informatiebehoefte*Welke informatie vragen leven er bij getroffen?*

- Via de social kanalen van minister De Jonge komen vooral vragen binnen over de bonus voor zorgpersoneel. Verder hebben mensen complimenten voor de Duitse corona-app, omdat de broncode openbaar staat, data alleen lokaal is opgeslagen en het gebruik vrijwillig is.

- Via de corporate VWS-kanalen komen diverse onderwerpen voorbij. Zo reageren mensen nog op de bedankpost voor Duitsland: sommigen zijn lovend, anderen gunnen het Duitsland niet. Verder vragen mensen zich af hoe het zit met de griepcijfers van dit jaar en geloven sommigen dat de cijfers rondom het coronavirus bewust hoog worden gehouden. Ook is nog onrust zichtbaar over de maatregelen in verpleeghuizen voor ouderen, waarbij vooral eenzaamheid een belangrijk onderwerp is. Tenslotte zijn er diverse oproepen voor de demonstratie tegen 'viruswaanin' op de 21^e.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Onderzoekers van de universiteit van Oxford claimen dat de ontstekingsremmer dexamethason – niet duur en breed inzetbaar bij bijvoorbeeld patiënten met ernstige astma of kanker – ook ernstig zieke coronapatiënten kan helpen. Het effect is het grootst bij patiënten die moeten worden beademd; het dringt hun overlevingskans met een derde terug. Arts-microbioloog Marc Bonten (UMC Utrecht) is enthousiast en stelt dat het de behandeling van coronapatiënten op de ic verder gaat helpen. Internist-infectioloog Mark de Boer (LUMC) is kritischer en stelt dat er nog "heel veel vragen" zijn. Volgens hem klinkt het hoopvol, maar hij wijst ook op eerdere hoopvolle onderzoeken waarvan de resultaten toch worden teruggetrokken. De WHO spreekt bij monde van directeur Ghebreyesus van een "doorbraak" en "geweldig nieuws". De WHO-richtlijnen voor de behandeling van coronapatiënten worden op basis hiervan aangepast.
- De Artsenfederatie KNMG en de Federatie Medisch Specialisten hebben dinsdag een draaiboek gepubliceerd waarin staat hoe Nederlandse IC-bedden verdeeld moeten worden in geval van extreme schaarste door een eventuele heropleving van het coronavirus. Het draaiboek moet nog voorgelegd worden aan artsenkoepels en is dus nog niet definitief. (Zie verderop de belangrijkste reacties op het draaiboek.)
- De Tweede Kamer wil dat het kabinet snel onafhankelijk onderzoek laat doen naar de maatregelen om de coronacrisis te bestrijden. Een motie daarover van PvdA en SP bij een hoofdelijke stemming aangenomen. Alle 141 aanwezige Kamerleden steunden de motie. De Kamer wil dat het kabinet zich nog voor 1 september onafhankelijk laat adviseren, zodat het daarvan kan leren bij een eventuele nieuwe golf van besmettingen.
- GGD-directeur Sjaak de Gouw stelt in een interview met het AD dat het bij de meeste contact- en brononderzoeken niet lukt om de infectiebron te achterhalen: "Als iemand aangeeft: ik ben wat op visite geweest, gaan fietsen en ik heb op een terrasje gezeten, dan kun je niet zeggen waar de bron zit." In tegenstelling tot andere landen wordt in Nederland niet bijgehouden waar mensen precies besmet raken. Volgens De Gouw is er geen reden om dat te landelijk te analyseren, maar wel op gemeentenniveau.
- In Amsterdam werden in de week na het afkondigen van de lockdown verschillende drugs een stuk minder gebruikt dan in dezelfde periode vorig jaar, meldt wateronderzoeksinstituut KWR. Er is een kwart minder cocaïne gebruikt, een derde minder speed en de helft minder xtc. Het gebruik van cannabisproducten bleef in de hoofdstad volgens KWR wel stabiel.
- Kermisexploitanten staan tegenover de Nederlandse overheid in de rechtbank Den Haag. Met een kort geding willen ze afdwingen dat de kermis eerder open mag dan 1 september. De zaak begint om 14.00 uur.
- De UEFA besluit tijdens een vergadering onder meer hoe de Champions League en Europa League uitgespeeld worden en hoe de toernooien er volgend seizoen uitzien. Ook worden het programma en speelsteden van het uitgestelde EK vastgesteld. Voorzitter Čeferin geeft rond 15.30 een persconferentie.
- Het aantal nieuwe meldingen van ziekteverzuim is in de afgelopen maanden flink gedaald na een coronapieak van 30 procent in maart. Volgens arbodienstverleners Arboned en HumanCapitalCare lag het aantal verzuimmeldingen in april en mei circa 40 procent lager dan gebruikelijk in deze periode.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Het AD heeft een interview met minister van Gehandicaptenzaken Rick Brink. Hij vertelt dat hij na de eerste persconferentie van Rutte en Van Dissel op 9 maart meteen minister De Jonge heeft gebeld om een doventolk te regelen: "We zaten middenin de grootste crisis sinds de Tweede Wereldoorlog en ze waren dat vergeten!" Brink zegt dat de titel van minister impact heeft en dat hij 'echt het idee' heeft gelijkwaardig te zijn. Brink heeft door zijn lichaamsbouw relatief grote longen en behoort tot de risicogroep voor corona. Hij vertelt in de eerste weken heel erg bang te zijn geweest. Nu ziet hij dat corona mensen met een gebrek ook 'ongekende kansen' geeft: het is nu normaal thuis les te krijgen of vanuit huis te werken. Hij wil ervoor waken dat er niet weer ongelijkheid ontstaat als alles weer opengaat en kantoren weer worden gebruikt.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- Busondernemers voeren actie in Den Haag voor versoepeling van de coronamaatregelen. Zij willen op dezelfde manier worden behandeld als het ov en de luchtvaart die veel meer passagiers mogen vervoeren.

Ze gaan met 40 bussen in colonne een rondrit maken door de stad. Daarna staat een korte manifestatie bij het Malieveld en het aanbieden van een petitie aan een Tweede Kamerlid op het programma.

- Het RIVM heeft de richtlijnen voor kinderdagverblijven aangepast, waardoor kinderen onder de zes jaar niet langer thuis hoeven te blijven als ze verkouden zijn. De hoop is dat kinderen – en daarmee ook hun ouders – daardoor minder vaak onnodig thuis moeten blijven.

Betekenisgeving

Welke oproepen en waarschuwingen worden gedaan?

- De cliëntenraad van het Amsterdamse verpleeghuis Vondelstede wil dat de bezoeksregeling en andere coronamaatregelen uiterlijk komende vrijdag verder worden versoepeld. Als dat niet gebeurt, neemt de cliëntenraad juridische stappen tegen zorginstelling Amsta, waar Vondelstede onderdeel van is. Volgens de cliëntenraad worden de bewoners al ruim drie maanden in ernstige mate beperkt in hun vrijheid. "Ze voelen zich gegijzeld. Een belangrijk deel van de bewoners is de afgelopen maanden ernstig achteruitgegaan in zowel hun fysieke als hun cognitieve conditie. Ze kwijnen weg", stelt Anja Marbus, voorzitter van de cliëntenraad van Vondelstede. De cliëntenraad wil onder meer dat bewoners toestemming krijgen om meer familieleden te ontvangen en dat ze dit bezoek in hun eigen appartement mogen ontvangen. Ook moet de vaste mantelzorgers onbeperkt toegang krijgen tot het appartement van de bewoner.
- Als de overheid het aantal bedden op de IC's structureel wil uitbreiden om een tweede coronagolf op te vangen, kan dit ten koste gaan van de acute zorg voor andere patiënten. Daarvoor waarschuwt de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. "De coronacrisis mag geen excuus zijn voor onevenwichtige afwegingen tussen publieke waarden", aldus de raad in een advies aan de Tweede Kamer. Volgens de raad heeft de coronacrisis "weeffouten in het stelsel van acute zorg" blootgelegd. Het rapport noemt "de gebrekkige verdeling van persoonlijke beschermingsmiddelen" als voorbeeld. Ook had de sector niet goed door hoe ernstig de situatie in verpleeghuizen was. Om dat op te lossen, adviseert de raad om een nieuwe functie in het leven te roepen. Elke ROAZ zou voortaan geleid moeten worden door een Commissaris Acute Zorg. Die zou meteen naar de minister kunnen stappen als de acute zorg in de regio in gevaar komt.
- CNV roept de Tweede Kamer op extra aandacht te geven aan problemen in het onderwijs. Volgens de bond merken leden dat "het voor leerlingen, ook in kleine groepen, lastig is anderhalve meter afstand te houden." Daarom wil CNV dat het RIVM onderzoekt of afstand houden tussen minderjarige scholieren wel nodig is. De combinatie van fysiek en online onderwijs leidt volgens CNV tot veel extra werkdruk. Dit komt de ontwikkeling van de kinderen niet ten goede en kansonmogelijkheid is een groeiend probleem.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

Draaiboek IC voor tweede coronagolf

- NOS schrijft dat nog nooit in Nederland gekozen hoefde te worden wie meer recht heeft op een bed op de intensive care. Omdat die extreme situatie wel even dichtbij kwam in de corona-epidemie hebben artsen en medisch specialisten een speciaal draaiboek opgesteld: want voor wie kies je als je niet wilt kiezen, maar het niet anders kan? Het draaiboek bevat de keuzes die artsen moeten maken als patiënten niet meer op medische gronden kunnen worden uitgesloten voor een IC-bed.
- Ron Fresen (NOS, over dat het leeftijdscriterium gevoelig ligt) "Zeker. Er is eigenlijk niemand in de politiek die vindt dat leeftijd een rol zou moeten spelen. Daar is men eigenlijk tegen. Dat was al zo toen het scenario dreigde werkelijkheid te worden en dat is nog steeds zo. Simpelweg omdat men vindt dat leeftijd eigenlijk niet zoveel op zich zegt over je gezondheid en je kansen om corona te overleven. In heel ander verband zei premier Rutte ooit: je hebt stokoude dertigers en piepjonge zeventigers. Zo kijkt de politiek er een beetje naar. Ook minister Van Rijn zegt: leeftijd zal je eigenlijk altijd buiten deze discussie moeten houden. [...] uiteindelijk is de minister die erover gaat en hij laat wat dat betreft doorschemeren als de artsen vasthouden aan leeftijd als een criterium, dat hij dan mogelijk dat met een wet ook nog kan tegenhouden. Maar hij hoopt dat het niet zover hoeft te komen."
- Volgens *Diederik Gommers*, (voorzitter van de NVIC en medeopsteller van het draaiboek) had het in april "een paar dagen geschied" of zo'n situatie had zich voorgedaan in Nederland. Toen was het draaiboek er nog niet. "Dat het er nu wel is, is voor ons artsen ongelofelijk belangrijk", zegt Gommers. "Het is niet ons doel om voor god te spelen als dokter, we hebben gewoon handvatten nodig. Het kan ons helpen als het water je aan de lippen staat." Overall is Gommers tevreden. "Voor ons als artsen is dit dagelijkse kost, maar nu starten we gelukkig ook een bredere discussie." (Gommers schreef in een eerste versie nog dat mensen boven de 70 uiteindelijk minder kans maken op een plek, maar die harde leeftijdsgrens is vervangen door

de bredere term 'generaties'.) "Omdat die leeftijdsgrens zo gevoelig lag, duurde dit allemaal ook erg lang. Nu is die harde knip van 70 eruit, dat geeft meer bewegingsruimte."

- *Hoogleraar medische ethiek aan de Universiteit van Amsterdam Dick Willems*: "Dit gaat alleen spelen in een situatie waarin zich tegelijkertijd twee mensen aandienen. Als er één iemand moet afvallen, wie kies je dan? We vinden dan dat iemand die 25 jaar is minder kans heeft gehad op een volledig leven, dan iemand van 65 jaar." Bij Nieuws en Co (NOS) stelt Willems te hopen dat kiezen obv leeftijdsgroepen nooit zal hoeven. "Alles moet worden ingezet om dit scenario te voorkomen."
- *KNO-arts en voorzitter van de Federatie Medisch Specialisten, Peter Paul van Benthem*: "Voor die situatie - God verhoede het - hebben we dit document gemaakt. We hopen er nooit in terecht te komen. Dit document biedt dokters die dan werken steun voor de ingewikkelde beslissing die we dan moeten nemen." Volgens Van Benthem betekent niet dat ouderen een groter risico lopen. "Om een voorbeeld te geven: als er twee mensen zijn en er is maar één bed beschikbaar, en de eerste persoon is iemand van 70 jaar die net hartchirurgie heeft gehad en drie dagen op de ic moet liggen, en de andere persoon is iemand van 40 die COVID-19 heeft en 2 tot 3 weken op de ic moet liggen, dan gaat die van 70 jaar voor. Want als iemand korter op de intensive care verblijft, betekent dat dat we meer levens kunnen redden".
- *Ethicus Marcel Verweij* (een van de opstellers en hoogleraar filosofie aan de Wageningen Universiteit): "Het principe 'eigen schuld' zal zeker niet meewegen. Eigen verantwoordelijkheid speelt normaal ook geen rol bij de vraag wie recht op zorg heeft. En praktisch: moet je dan een tribunaal oprichten dat beoordeelt in die heftige crisisfase wie precies welk aandeel heeft in zijn medische toestand? Je kunt denken dat je gezond bent omdat je goed leeft, maar het kan ook door je goede opleiding komen, je sociaal-economische positie, je genen. Het is vaak niet zwart-wit." De voorrang voor zorgpersoneel dat intensief met coronapatiënten werkt, is rechtvaardig, denkt Verweij: "Zij lopen een risico voor hun eigen gezondheid ten behoeve van ons allemaal, dan is het heel onrechtvaardig als ze achteraan zouden moeten sluiten. [...] Iedereen heeft evenveel recht op leven, maar de vrouw van 24 heeft meer te verliezen als ze geen behandeling krijgt dan de buurman van 72. Die heeft al een groter deel van zijn leven gehad, de vrouw niet. [...] Het gaat om de minst slechte keuze. En als je er dan niet uitkomt, als er dan één bed over is voor vier generatiegenoten met dezelfde medische achtergrond, dan wordt het loten. Dat is eerlijk, met gelijke kansen voor iedereen, maar toch ook heel onbevredigend."
- Behandelaren kijken bij zorgschaarste al standaard naar levensverwachting, onderliggende aandoeningen en - als de selectie nog strenger moet - straks ook naar de verwachte behandelduur op de IC. Coronapatiënten liggen gemiddeld lang aan de beademing, dus niet-coronapatiënten lijken een streepje voor te hebben, meent AD. "Zo kan het gebeuren dat een zeventiger na een hartinfarct wel een IC-bed krijgt, omdat hij na een paar dagen weer plaatsmaakt, en een dertiger met corona niet", zegt *René Héman*, voorzitter van KNMG. "Deze regels pakken soms nadelig uit voor jongeren, soms voor ouderen."
- *Ouderenorganisatie ANBO* vindt dat leeftijd nooit een afweging mag zijn bij een ic-opname. Directeur-bestuurder Liane den Haan pleit voor een brede maatschappelijke raadpleging over dit onderwerp. "Het maken van dit soort onmogelijke keuzes kan je niet bij artsen neerleggen. Dit moet een politieke afweging zijn. Maar wel een afweging waar de samenleving achter kan staan, hoe moeilijk ook." Ook vindt de ANBO de blijvende samenwerking tussen de verschillende zorgpartijen waaronder de ouderenzorg onontbeerlijk. Voor voldoende IC-capaciteit en de mogelijkheid tot uitbreiding is ook landelijke samenwerking en samenwerking met onze buurlanden zeer belangrijk. Den Haan: "We hopen natuurlijk dat de situatie om dit soort moeilijke keuzes te maken zich niet voordoet. Maar moeten er wel rekening mee houden dat het kan gebeuren. Daarom is het beter dat we het debat hierover nu met elkaar aangaan dan te wachten op de volgende uitbraak; van het coronavirus of een nieuwe variant." Bij EenVandaag zegt Den Haan het goed te vinden dat "minister Van Rijn zijn verantwoordelijkheid heeft genomen tot een draaiboek te komen".
- *Rik Gerritsen, intensivist van het Medisch Centrum Leeuwarden*: "We hebben zulke richtlijnen nog nooit nodig gehad. Maar het is fijn dat dit draaiboek er nu is, zonder dat je er als arts meteen beelden van een individuele patiënt aan koppelt. Want reken maar dat we vol in de emotie zitten als dit ooit uit de la moet worden getrokken. In Nederland doen we altijd aan triage voor ic-bedden, maar dan op medische gronden. Welke mensen hebben baat bij een behandeling, welke wil je het besparen? Die keuze wordt altijd gemaakt. Maar wat we nog nooit hebben gedaan, is switchen van het belang van de individuele patiënt naar het belang van de bevolking. Als deze richtlijn zou zeggen dat je boven de 75 jaar niet naar de ic mag, kunnen wij daar als dokters best mee werken. Maar het mooie is dat er is gekozen voor leeftijdscategorieën en dat andere zaken eerst een rol spelen. Bijvoorbeeld: hoeveel belasting levert iemand de zorg op? Dat een

oudere patiënt die na twee dagen op de ic weer beter is, voorrang krijgt boven een jong iemand die er dertig dagen ligt, daar kan ik me helemaal in vinden. Zo kun je meer levens redden."

- *André Knottnerus, arts-epidemioloog en oud-voorzitter van de Gezondheidsraad*: "Wat vinden we eerlijk naar de samenleving toe? Dat debat moet nu worden gevoerd. En omdat het om niet-medische afwegingen gaat, zou ik dat niet alleen door medici en zorgbestuurders laten afhandelen. Ik ben er voor om het SSCP te laten onderzoeken hoeveel draagvlak er bij de bevolking is voor deze criteria. In de reacties op dit rapport gaat het over leeftijd en gelijkheid. Maar ik denk dat de opstellers niet vinden dat mensen ongelijk zijn. Ze geven juist aan dat je geen onderscheid mag maken bij bepaalde eigenschappen (het hebben van een beperking of iemands sociale status mogen bijvoorbeeld geen rol spelen bij de triage, aldus de opstellers). Ik denk dat veel Nederlanders het wel begrijpen als jongeren voorrang krijgen ten opzichte van de ouderen op de intensive care. Dat de jongeren de kans krijgen net zo oud te worden als de ouderen van nu, vind ik ook een vorm van gelijkheid."
- *Kamerlid Henk Krol (Partij voor de Toekomst)*: "Terwijl mijn onderstaande motie Kamerbreed werd aangenomen, zijn er nu toch weer pogingen van artsenfederatie KNMG en de Federatie Medisch Specialisten om niet naar conditie, maar naar leeftijd te kijken. ONAANVAARDBAAR!"
- *Kamerlid Lenny Geluk (CDA)*: "Ik ben het eens met minister van Rijn om geen leeftijdsdiscriminatie toe te passen!"
- *Kamerlid Ockje Tellegen (VVD)*: "Bij schaarste bepalen wie wel en wie niet een ic plek krijgt toegewezen is ongelofelijk moeilijk. Respect dat is geprobeerd een antwoord te formuleren op deze vraag. Maar heb nog vragen over de status van en proces rondom implementatie vh protocol."

Coronawet

- Columnist Bert Wagendorp schrijft in de Volkskrant dat de coronawet moet worden tegengehouden. Hij herhaalt daarbij de veelgehoorde kritiek dat het tegen de Grondwet ingaat en de democratische en rechtsstatelijke normen en uitgangspunten met voeten treedt. Wagendorp: "Premier Rutte is al vaak geprezen voor zijn coronabeleid. Maar met dit ontwerp voor een coronastaat lijkt ferme daadkracht zijn kabinet in de bol te zijn geslagen." Rutte verklaarde eerder nog dat we varen in de mist; dat is volgens Wagendorp nog steeds zo. "En op angst van beleidsmakers", voegt hij daaraan toe. De wet is volgens hem "draconisch, ondemocratisch en onvoldoende onderbouwd. Hij moet worden tegengehouden."
- In een opiniestuk in het AD schrijft Kamerlid Henk Krol dat 'besturen per decreet' niet past in Nederland. Volgens hem maakt de nieuwe noodwet de democratie 'mond dood'. Krol stelt dat het beter is om de noodmaatregelen voor te leggen aan beide Kamers. "De kloof tussen burger en overheid is nu al veel te groot". Hij roept ook aanhangers van andere partijen op aan hun vertegenwoordigers te laten weten dat deze wet "niet past in een land waar de grondrechten van burgers hoog staan aangeschreven."

Aantal COVID-patiënten op de IC's

- De daling van het aantal nieuwe IC-opnames noemt Ernst Kuipers 'gunstig'. "Dat is het gevolg van een laag aantal nieuwe besmettingen, los van lokale kleine uitbraken". Kuipers zegt dat hij zich geen zorgen maakte om de eerdere toename. De stijging was binnen de marges. Hij verwacht dat het aantal patiënten de komende tijd stabiel blijft op het huidige peil. De teststraten van GGD'en helpen daarbij.

Onderzoeken en opiniepeilingen

- Veruit de meeste Nederlanders verwachten dat de coronacrisis blijvende gevolgen heeft voor de manier waarop er wordt gewerkt. Zo denkt twee derde van de werknemers ook in de toekomst vaker thuis te werken dan voor de uitbraak van het coronavirus. Dat meldt vacaturesite Indeed op basis van een enquête onder bijna duizend werkenden en werkzoekenden. Een derde van de ondervraagden denkt dat werkgevers flexibeler worden met betrekking tot de indeling van werkuren en de lengte van een werkweek.
- Een ruime meerderheid van de middelbare scholen hoopt na de zomervakantie volledig open te kunnen. Dat staat in een ledenpeiling onder 146 schoolbesturen door de VO-raad. Omdat de leerlingen onderling ook 1,5 meter afstand moeten houden, kan op de meeste scholen slechts een kwart van de scholieren per dag aanwezig zijn. Met als gevolg nauwelijks fysieke lessen. Desondanks constateren de middelbare scholen dat het hanteren van de 1,5 meter afstand lastig is. "Scholen hopen dat het verantwoord is om die afstand los te laten. Het merendeel vindt het het beste voor de leerlingen als ze na de zomervakantie weer volledig naar school kunnen", concludeert voorzitter Paul Rosenmöller.